

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
0.349 za inzerate:
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po praznike

Trgovski sporazum med Italijo in Rusijo

Mednarodne agence sporočajo, da se je med Italijo in Rusijo sklenil trgovski sporazum. Stvar je trgovske in diplomatske kroge nekoliko presenetila, zato ker je Sovjetska Rusija v zadnjem času tudi z drugimi državami skušala stopiti v tesnejše trgovske odnose, a nobena država razven Anglije ni do sedaj imela poguma skleniti tovrstne pogodbe, ker se splošno smatrajo Sovjeti nezmožni, da bi nudili dovolj solidnih garancij.

Ali bodo imeli Italijani pri tem več sreče? Njihovi listi zelo podčrtavajo važnost tega dogodka. Fašistična vlada hoče pokazati široko-grudnost. Treba je pokazati — tako pravijo — pripravljenost, spoznati rusko življenje in priznati Rusijo tako, kakor je. Fašisti poudarjajo, da so dovolj pogumni navezati s Sovjeti redne trgovske odnose in dovolj modri, da ne zane-marjajo več neizmerna bogastva ruske zemlje. In še to pristavljajo, da so za tako dalekosežni korak sposobni radi tega, ker se Italiji pod fašizmom ni bati, da bi se okužila z boljševiško epidemijo.

Ne da bi v tej smeri dalje razmišljali, hočemo poudariti, da je bila Italija prisiljena k temu koraku največ radi visoke ameriške zaščitne carine, ki je Italiji skoraj onemogočila izvoz v Združene države. Italija si je hotela zagotoviti nov trg in sicer v Rusiji, kjer upa, da bo deležna mnogih predprav, zato ker je prva evropska celinska država, ki je Sovjetom ponudila roko.

Kakšni so pogoji italijansko-sovjetskega sporazuma? V kolikor so javnosti znani, slone na načelu reciprocitete. Italijansko nakupovanje v Rusiji bo tolikšno, kolikor bodo Rusi kupili v Italiji. Za enkrat se je prva težava pokazala v tem, ker italijanska industrija ni finančno dovolj močna, da bi sovjetskim odjemalcem mogla nuditi dolgoročne kredite. Omejitve, ki jih je fašistična vlada podvzela za varstvo lire, prav tako ovirajo italijanske banke, da bi eskontirale dolgoročne ruske pogodbe. Toda italijanska vlada se je izjavila pripravljeno, da s 75% garantira ruskim trgovcem, da bo blago, ki ga prodajo v Italijo, res tudi plačano. In v Rusiji so s tem zadovoljni. Kakor je predvideno, bodo že letos Sovjeti kupili v Italiji za 200 milijonov industrijskih izdelkov. Prihodnje leto za 500 milj. in tako postopoma vedno več.

Za Italijo se pri tem obljublja še druga ugodnost. Njena trgovska mornarica bo posredovala trgovino s Sovjeti, kar je zelo važno, ker bi sicer Italija težko zaposlila vse velike in lepe ladje, ki jih je v zadnjih letih izgradila. Razven tega bo Italija dobivala ruske sirovine, kakor so petrolej, premog, mineralije. Žito za mnogo nižje cene, kakor so sicer mednarodno običajne, zato ker se Rusija mnogo prizadeva, da k neverjetno nizkimi cenami izpodrine vsako konkurenco in preskrbi svojemu blagu trg za vsako ceno. To bo tem lažje, ker se je Amerika evropski trgovini skoraj popolnoma zaprla z visoko carino in bodo sedaj evropske države prisiljene prej ali slej navezati trgovske odnose z Rusijo, ki ima izmed vseh evropskih držav največ surovin, na drugi strani pa rabi največ industrijskih izdelkov.

Očitno igra Rusija v tem trenutku odločilno igro. Sloviti petletni gospodarski načrt, ki naj docela upostavi rusko gospodarstvo, se bo moral v treh letih uresničiti ali propasti. Vsi namori Rusije, da dvigne svojo produkcijo, pa nimajo nobenega pomena, ako svojih izdelkov in svojih naravnih produktov ne bo imela nikamor izvažati, kar mora že zato, da dobi zdravo valuto v deželo. Združene države n. pr. bi bile takoj pripravljene stopiti s Sovjeti v redne trgovske odnose, ako bi le-ti hoteli priznati stare dolgeve iz carske dobe. Tega pa Sovjeti nočejo in tako je med obema državama tiha gospodarska vojna, ki Sovjete nujno sili, da se obračajo na drug industrijski kontinent in to je Evropa. Radek piše v »Izvestijah«, da ne bo Rusijo ničesar oviralo, da ne bi izvedla svojega petletnega gospodarskega načrta in da je pripravljena brezobzirno premagati vse ovire, ki se bodo v bodočih odločilnih dveh letih stavile nasproti.

Vidimo, da je podlaga italijansko-ruskega sporazuma nujna potreba na obeh straneh, imperativ gospodarskega življenja, ki je zopet enkrat dva politična ekstrema spravil skupaj na isto linijo.

Pred sporazumom med Francijo in Italijo?

Mussolini pride sam v Ženevo? — Posledica izida nemških volitev?

Pariz, 17. sept. 1. Presenetljiv narastek nemškega fašizma, ki se je pokazal ob volitvah v nemški Rajstag, utegne, kakor je zvedel Vaš dopisnik iz merodajnih krogov ministrstva za zunanje zadeve na Quai d'Orsay, imeti dalekosežne posledice z ozirom na bodočo orientacijo francoske zunanje politike.

Zdi se namreč, da je ojačenje skrajnega nemškega nacionalizma, ki najresneje ograža po pariških mirovnih pogodbah ustvarjeno stanje v Evropi, na eni strani okrepilo tisto strujo francoskih politikov, ki v nasprotju z Briandom, kateri je francosko zunanjo politiko naslonil na zblizanje in sporazum z Nemčijo, zagovarja vzpostavitev pristranskih odnosov z bivšo zaveznico v svetovni vojni, Italijo, — na drugi strani pa je ta dogodek očitno vplival tudi na italijanske politične kroge.

Dočim je namreč fašistično časopisje v prvem trenutku zaradi zmage Hitlerjevcev v Nemčiji zaglušalo triumfalni krik, začneja sedaj prevladovati hladni razum, ki pravi, da nemški nacionalisti niso nevarni samo Franciji, ampak utegnejo tudi postati nevarni Italiji, ker bi revizija mirovnih pogodb nujno privedla tudi do revizije italijanske meje v južnih Tirolah.

Zato tako merodajni francoski kakor italijanski politiki mislijo, da je spor med obema državama škodljiv tako za Francijo kakor za Italijo. Temu daje jasno izraza posebno »Figaro«, o katerem je znano, da ima dobre informacije iz Quai d'Orsay, in kateri pravi, da bi »bila brezumna politika, če bi Francija odbijala prijateljsko veselelo iz svetovne vojne, zato da bi jo zamenjala z državo, ki ne ve ceniti koncesij, katere se ji dajejo«.

Zato so se, kakor je Vaš dopisnik popolnoma avtentično zvedel, začela zopet jako živahno pogajanja med francoskimi in italijanskimi mornariškimi eksperti glede določitve stalnega razmerja med italijanskimi in francoskimi pomorskimi bojnimi enotami. Baje potekajo ta pogajanja ugodno. Ta pogajanja pa utegnejo logično privedi do razgovorov in mogoče tudi do konkretnih odločitev glede kolonialnih problemov, ki tvorijo sporne točke med Italijo in Francijo. Zvedel sem iz gotovega vira, da je rimska vlada glede tega poslala Franciji nove predloge, ki jih je izdelal g. Mussolini v soglasju z Grandijem, ki se je bil zaradi tega odpeljal iz Ženeve v Rim. Med njegovo odsotnostjo je imel Briand več razgovorov z italijanskim delegatom Scialojem, ki so se tikali teh problemov in ki jih bo Briand seveda nadaljeval z Grandijem, ki se že jutri ali poutrušjen vrne v Ženevo.

Problem zopetnega zblizanja med Francijo in Italijo pa je tako dalekosežne važnosti, da se je, kakor poroča danes »United Press«, v krogih Društva narodov razširil glas, da ni izključeno, da pride na »je skupščine v Ženevo sam predsednik italijanske vlade Mussolini. Mussolini poga namreč, videč, kako se evropski položaj že dalje bolj zapleta, grozeč evropskemu miru, največjo pozornost na to, da doseže sporazum s Francijo ne samo v zadevi brodomne paritete med obema državama in v zadevi regulacije meja afriških kolonij, ampak predvsem glede vseh pravnih mednarodnega političnega položaja. Kakor je zvedel Vaš dopisnik, bo g. Mussolini, ako res pride v Ženevo, imel sester-k tudi z jugoslovanskim ministrom zunanje zadeve dr. Marinkovićem.

Tako upa g. Mussolini, da o mogoče inavgurirati perijodo večjega miru med različnimi evropskimi državami. Razume se, da je tudi v Franciji razpoloženje za zopetno utrditev bivše velike antante tem večje, čim bolj bo nemška politika zaradi težav, katere ji bodo prizadevali na eni strani nemški fašisti, na drugi pa komunisti, ki solidarno delajo na čim večjem poostrenju odnosov s Francijo, postala faktor nejasnosti in ogrožanja sedanjega stanja v Evropi.

Veliko vlogo igra kot posredovalka v tem oziru Anglija, ki prizadevanja g. Mussolinija topot zelo aktivno podpira.

Na vsak način se pa fašistično italijansko časopisje čuti močno in pravi, da se Italija zaradi izida nemških volitev absolutno nič ne vznemirja. Pisatelj g. Daudeta, češ da bo Stahlhelm že v enem letu napovedal Franciji vojno, je — tako pravi rimski tisk — bedasto in ima samo namen podpreti tiste francoske kroge, ki bi radi, da bi Francija zopet par desetlin svojih odvračnih milijard porabila za topove, letala, trdnjave in strupene pline. Nemčija rabi najmanj še deset let, da se gospodarsko toliko opomore, da bi mogla postati v resnici nevarna Franciji, ki je najbolj bogata in najbolj oborožena država na svetu. Pa naj se zgodi, kar se hoče; nobena stvar mednarodnega značaja ne bo megle skleniti in dogoditi brez Italije in proti njeni volji. — To pisanje ima seveda namen Franciji predočevati, da ona rabi Italijo in ne narobe. V resnici pa tiči za to pisavo namen, da se bo do tega sporazuma s Francijo, ki ga tudi Italija nujno potrebuje.

Vlada centra in socialistov

Berlin, 17. sept. Ključ do položaja ima v rokah slejkoprej centum. Še v ponedeljek je bila alternativa: ali pojde Brüning s Hitlerjem ali s socialistom Müllerjem. Položaj je po par dneh že toliko razčiščen, da prva možnost čisto gotovo odpade. Proti fašistični nevarnosti, ki ne ogroža le notranjega miru Nemčije, ampak svetovni mir, se dviga vsa demokratska Nemčija. Po zadnjih izjavah vodilnih Hitlerjevcev, v katerih se v zunanji politiki zahteva takojšnja revizija mirovnih pogodb, odprava Youngovega načrta, revizija »pretnih« nemških državnih meja — v notranji politiki pa finančno in vojno ministristvo, da bi izvedli vojaško diktaturo — vse te stvari kličejo k iztrežnje-nju pregrobenega nacionalističnega vnema, ki bi mogla Nemčijo strmoglaviti v strašni kaos.

Zato bodo šla vsa pogajanja v tem pravcu, da se stori koalicijska centuma in socialistov, kateri bi se pridružile še druge manjše središnje

stranke. Edino tak parlament bo zmožen življenja in bo vžival potrebno zaupanje zunanega sveta. Inozemstvo je namreč radi nedeljskih volitev močno v skrbeh. Posebno vznemirjenost kaže Francija, ki se boji, da bi nedeljske volitve vrgle Nemčijo na avanturistična pota.

Zelo važno vlogo v nemški notranji politiki igra državni predsednik Hindenburg. Zdi se, da previdni maršal ni naklonjen Hitlerovcem in njihovim eksperimentom. Ne bi jih rad videl v vladi, zato bo tudi od njegove strani gori omenjena kombinacija uživala podporo. Ako bi pa ne bila mogoča nobena parlamentarna vlada, potem, bi ne preostalo drugega, kot znova razpustiti državni zbor in iti na nove volitve, ali pa poseči po diktaturi. A eno kot drugo bi bilo skrajno nevarno. Nove volitve bi v sedanjem trenutku samo še bolj ojačile ekstremiste, to je narodne socialiste in komuniste, na diktaturo pa Nemčija spriči sedanjega mednarodnega položaja ne more misliti.

Masaryk za pravičnost napram Madjarom

Praga, 17. sept. AA. Predsednik Masaryk je bil na svojem potovanju po Slovaški povsod sprejet z velikim navdušenjem. V Zvolenu je sprejel Masaryk škofa Blaho, ki je naglasil veliko ljubezen predsednika do Slovaške. Predsednik je to v svojem odgovoru potrdil ter opozarjal na napredek, ki ga je dosegla Slovaška na vseh poljih delovanja. V Dobri Vodi je Masaryk v odgovoru na pozdrav načelnika dejal, da je Češkoslovaška zdaj svobodna, da ji pa ta svoboda prinaša tudi obveze. Demokracija pomeni delo, vest in tolerantnost v narodnem, socialnem in konfesionalnem življenju.

V Modrem Kamnu je izjavil župnik Horvat v imenu tamošnjega madjarskega ljudstva, da Madjari istočasno spoštujejo republiko, kakor Slovaki in da so ji verni otroci. Predsednik je izrazil svoje zadovoljstvo, da vse ljudstvo skupno deluje na gospodarskem in kulturnem napredku države. Izjavil je, da z veseljem sprejema prisego zvestobe madjarskega ljudstva ter obljubil, da bo z vsemu silami deloval na to, da dovede politično življenje

na linijo, da bo slonelo državno življenje na iskrenosti in varnosti pri enakih pravicah vseh državljanov.

Odgovarjajoč predsedniku okraja Lučenec je predsednik Masaryk naglasil, da republika in demokracija kot oblika države jamčita za enakost socialnih pravic naroda. Republika in demokracija ne smeta ostati samo na papirju, temveč mora vsak državljan delovati po ustavnih načelih. Madjarsko ljudstvo je dobrega srca in se je vedno razumelo s Slovaki. Nadeja se, da bo ostalo tako tudi v bodoče. Sovinizem, ki je vladal pod starim režimom, ni prihajal od ljudstva.

Predsednik je sprejel nato deputacijo znanih osebnosti madjarskega kulturnega življenja ter izjavil, da namerava osnovati s pomočjo fondov, ki mu je bil dan na razpolago ob njegovi 80letnici, madjarsko društvo za znanost, literaturo in umetnost. Ob tej priliki je Masaryk tudi dejal, da so kmetje in delavci temelj države. Izjave predsednika so sprejeli navzoči s klicem »Eljente«.

Poljska se čuti ogroženo

Varšava, 17. sept. AA. Stranke, ki tvorijo bl. za sodelovanje z vlado na Pomeranskem in v Poznju, so predlagale, naj bi vse poljske stranke pri volitvah v novi sejm nastopile s skupnimi listami, da bi s tem dokazale, da se hočejo vsi Poljaki upreti nemškemu napadom in agresivni akciji nemškega nacionalizma.

Varšava, 17. sept. AA. Poljsko časopisje živahno komentira izide nemških volitev. »Gazeta Poljska« smatra da je sedaj vprašanje varnosti pomembnejše od vseh ostalih vprašanj, ki so na dnevnem redu v Ženevi. List pravi, da so vsa ta vprašanja napram izidom nemških volitev le teoretičnega pomena. »Ilustrovani Kurier Kozienice« priobčjuje članek pod naslovom: »Konec lokarnske iluzije«. V tem članku pravi, da bo v novem nemškem parlamentu sedelo 250 odločnih in nepomirljivih nasprotnikov lokarnske pogodbe, ki je

podlaga miru. Nemške volitve so vodili z gesli za vojno. 14. september spominja na dogodke v letu 1914 ko je oborožena pest Nemčije ubila mir v Evropi. Sedanje volitve s dokazuje, da želi Nemčija notranjih in zunanjih spopadov in da bo skušala zanetiti plamen, ki naj objame vse svet. »Kurier Poljski« smatra, da morajo izidom nemških volitev posvetiti posebno pozornost vse one države, ki so zasnovale svojo zunanjo politiko na možnost lojalnega sodelovanja Nemčije. List pravi, da družji Hitlerjeve pristaje in komuniste skupna želja, da se v nemški notranji politiki izžvejejo usodni koraki.

Dr. Pitamic se vrnil

Belgrad, 17. sept. m. Včera je odpotoval proti Washingtonu opolnomočen minister in jugoslovanski poslanik dr. Pitamic.

Vojaška imenovanja

Belgrad, 17. sept. m. Nj. Vel. kralj je na predlog ministrstva vojne in mornarice imenoval za upravnika Vojne akademije divizijskega generala g. Savo Tripkovića, sedanjega komandanta dravske divizije, za vršilca dolžnosti komandanta dravske divizije pa je imenovan generalštabni brigadni general Jovan Veselinović, ki je ob enem odlikovan z redom jugoslovanske krone III. razreda; dosedaj je bil vršilec dolžnosti načelnika inženerskega tehničnega oddelka v ministrstvu vojne in mornarice. Za sanitetnega poročnika je imenovan dr. Vladimir Trampuš. Na svojo prošnjo je upokojen major g. Ivan Karner, dalje dr. Vrečko Fritz, Franc Marčić, nižji vojni uradnik, artilerijski polkovnik O. Schulz, nižji vojni uradnik ekonomske stroke Martin Naglič. V službo v lekarno glavne vojne bolnice v Belgradu je postavljen Viljem Bergman.

Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra vojne in mornarice je nadalje postavljen za komandanta I. armadne oblasti armadni general Miloš Jovanović, za vršilca dolžnosti komandanta IV. armadne oblasti divizijski general Ljubomir Marić, za vršilca dolžnosti komandanta V. armadne oblasti divizijski general Josip Kostić.

Zveza Belgrad-Sandžak-Dubrovnik

Belgrad, 17. sept. AA. Te dni je bila dograjena cesta Rudo—Plevlje. Cesta je bila izročena prometu in je del velike ceste, ki pelje iz Belgrada v Dubrovnik in ki gre preko šest naših starih pokrajin: Srbijo, Bosno, Sandžak, Črnogoro, Hercegovino in Dalmacijo preko Valjeva, Užice, Uveca, Plevlja in Nikšića. Obenem je ta cesta zveza med Srbijo in Črnogoro. Zveza med Plevljem in Savinim Poljem še ni dograjena. S trakom ceste od Ruda do Plevlja se je ves severozapadni del Sandžaka zvezal s Srbijo in Hercegovino, ki je doslej ni bilo in so morali prebivalci potovati preko Prijepolja in Gorazda. Z novo zvezo bo pridobil ves okraj in mesto Plevlje, kjer se bo razmahnila trgovina in splošno gospodarsko stanje. Proga iz Plevlja do železniške postaje Rudo je dolga 54 km. Dosedanja cesta iz Ruda v Plevlje je peljala preko Prijepolja in Priboja in je bila dolga 85 km. Z novo cesto se je pot skrajšala za 30 km. Zato je nova cesta v gospodarskem kakor tudi v vojaškem in upravnem oziru velikega pomena. Cesto so pričeli graditi že pred svetovno vojno in so zgradili tedaj od Plevlja do Ruda okrog 15 km, od Ruda do Plevlja pa okrog 20 km. Tako je v sredini ostal nedograjen del ceste, vsled česar niso mogli uporabljati niti že dograjenih delov te ceste. Po vojni so izgotovili najprvo že začeta dela, nato pa zgradili preostali del ceste v dolžini 19 km. Za vsa ta dela so potrošili 10½ milijonov Din.

Za naše junake

Belgrad, 17. sept. AA. Minister pravde dr. Srškić je odredil na osnovi zakona o priznanju zaslug za domovino: 1. da se rok za vlaganje prošnje za prenos posmrtnih ostankov naših junakov s solunske fronte podaljša do konca 1930. leta, 2. da se prenos ostankov naših junakov z otoka Krfa in drugih otokov izvrši skupno s prenosom posmrtnih ostankov junakov s solunske fronte.

Zagrebska vremenska napoved: Malo oblačno, spremenljivo, zmerno toplo. Noč hladna.

Dunajska vremenska napoved: Temperatura bo najbrže narasla. Nagibnost k dežju bo posebno na vzhodu znatna. Postalo bo nekoliko toplejše in bo jasno.

Manjšinsko uprašanje

Praga, 17. sept. as. V današnji seji poslanske zbornice je vložil poslanec dr. Ivanka na zunanje ministrice dr. Beneša interpelacijo, ki jo je podpisali vsi češkoslovaški poslanci. Interpelacija se nanaša na govore, ki so jih imeli v zadnjem času madjarski politiki o zunanje političnih zadevah. Slo je za javen odgovor na Briandovo spomenico, v katerem so madjarski politiki naglašali, da je za pomirjenje Evrope nujno potrebna pravilna rošitev manjšinskega vprašanja. Dne 6. junija je govoril o tem ministrice predsednik grof Bethlen v madjarskem parlamentu, 6. julija v Debrečinu, 8. julija je pa podal o tem svojo izjavo poslanec Valkos v »Eho de Paris«. Vse te izjave naglašajo, da je treba zaščititi madjarske narodne manjšine v državah Male Antante. Interpelacija poudarja, da je Madjarska glede ravnanja z manjšinami vezana na določbe trianonske pogodbe in da je izvrševanje te pogodbe od njene strani stavljeno pod mednarodno kontrolo. Vendar se pa Madjarska za te določbe nič ne briga. Po uradnem številu je na Madjarskem 148.000 Slovkov. Ti nimajo niti ene osnovne šole, v kateri bi se vsaj glavni predmeti poučevali v slovaškem jeziku. V nobenem uradu na Madjarskem se ne uraduje v slovaškem jeziku. Država, ki tako ravna s svojimi narodnimi manjšinami, nima moralne pravice, da bi igrala vlogo protektorata nad narodnimi manjšinami na Češkoslovaškem.

Konferenca podonavskih držav

Belgrad, 17. sept. m. Za predstavnika naše vlade na mednarodni konferenci podonavskih držav, ki se vrši 20. sept. v Krakovu, je određen g. Franc Gospodnetič, pomočnik v finančnem ministru, člana delegacije sta gg. Svetislav Marodič, glavni tajnik belgrajske TOI, ter Ivan Radulović, referent v generalni direkciji carin v ministruvstvu financ.

Cenzura v Spaniji odpravljena

Madrid, 17. sept. AA. Z današnjim dnem je bila odpravljena cenzura, ki je trajala v Spaniji pet let. V barcelonski pokrajini oslane zaradi stavke cenzura še nadalje v veljavi. Po zadnjih poročilih je zavzela stavka politični značaj, ker so pričeli katalonski avtonomisti močno propagando za avtonomijo Katalonije.

Turčija in Perzija zopet prijatelji

Teheran, 17. sept. AA. Novoimenovani turški poslanik je izročil perzijskemu šahu svoje poverilnice. Pri tej priliki so bili govori o prisrčnih stikih, ki naj obstajajo med Turčijo in Perzijo. Oboroženi oddelki obeh držav bodo sodelovali pri operacijah na meji proti kurdiskim vstajem. Visok perzijski oficir bo pridružen generalnemu štabu turške ekspedicije.

Nacionalna kitajska vlada zmaguje

London, 17. sept. as. Nankinška nacionalna vlada poroča, da so njene čete uspešno nastopile proti četam generala Feng-Ju-Sianga. Nacionalna armada je pričela korakati proti Kailengu, glavnemu mestu dežele Honang.

V Afganistanu se dela red

London, 17. sept. as. Oče afganistanskega upornika Bakha-Il-Sakhaon, ki je, kakor znano, vrgel s prestola Amanulaha, je bil v Afganistanu aretiran in bo postavljen v Kabulu pred vojno sodišče.

Angleška industrija se bo zboljšala?

London, 17. sept. AA. Predsednik imperijalne kemične industrijske zveze Melchett je po povratku iz Amerike izjavil, da se bo gospodarski položaj v kratkem izboljšal. Gospodarski krogi mislijo, da je najhujša trgovinska depresija minula in da bodo akcije, ki so zaradi sedanjega gospodarske krize padle, v kratkem zopet poskočile. Melchett je končno dejal, da vlada pri najbolj informiranih in važnih industrijih v Kanadi hladnokrvnost in dobro utemeljen optimizem.

Obsojen fašistovski odličnjak

Milan, 17. sept. as. Zaradi nemoralnega zločina in pomevbe je bil obsojen Leopoldo Rinaldi, bivši politični tajnik in vodja fašistov v Mantovi na pet let prognanstva.

Javna dela v Italiji

Milan, 17. sept. as. Ker je sedaj radi končanih del pri spravljanju letine brezposelnost zelo narasla, je vlada odredila po vseh provincah javna dela, ki se bodo izvrševala po že znanem programu. Tako je dobilo 60.000 brezposelnih delavcev zaslužka pri gradbi cest.

Drobne vesti

Budimpešta, 17. sept. Brezposelni delavci v Rabu, 800 po številu, so se obrnili na mestnega župana s prošnjo, da bi jim izstavlil dovoljenje za beračenje. Župan je izjavil, da bi bilo to sramota za mesto in da jim bo dal nakazati podpore za brezposelnost.

London, 17. sept. AA. V letalskih tvornicah v Southamptonu gradijo največje angleško vojno letalo. Razpolagalo bo s šestimi »Rolls-Royce« stroji s 3300 konjskimi silami. Vodno letalo bo zelo konforčno opremljeno in bo imelo prostora za 40 potnikov. Vozilo bo na daljavo 1000 milj in tako opravlja dolge vožnje s pristanom za obnovo goriva.

Tromsø, 17. septembra. AA. Norveška ladja »Isbjørne« je prispela semkaj s poslednjimi ostanke članov Andreeve arktične ekspedicije.

Berlin, 17. sept. AA. Borza se je nekoliko opomogla od prve panike, ki je bila nastala zaradi izidov volitev. Večina akcij se ponovno vrača k svoji dosedajni ceni. Sodijo, da bodo v par dneh izgledali vsi kapitali nesigurnosti, zlasti ker inozemska tržišča kupujejo z nemškimi papirji brez negotovosti.

Baden-Baden, 17. sept. as. Ameriški avtomobilski kralj Henry Ford je danes prišel v Baden-Baden. Od tukaj bo nadaljeval pot v Oberammergau.

London, 17. sept. e. Na reki Guepore, ki teče med Brazilijo in Bolivijo, se je potopil neki parnik. 12 oseb je utonilo.

London, 17. sept. as. Na zahodu Indije je strmoglavilo na tla angleško vojno letalo. Pilot in opazovalec sta se ubila.

London, 17. sept. AA. Kapetan Matthews, ki je startal z letališča Croydon v Avstralijo, je dospel v nepretrganem poletu s 115 milj hitrosti na uro v Belgrad. Danes nadaljuje polet v Sтамbul in Aleppo.

Zasedanje Društva narodov

Zeneva, 17. sept. AA. Skupščina Društva narodov je nadaljevala splošno razpravo o delu Društva v minulemu letu.

Čileški delegat Villegas se je izjavil za ponovno sklicanje svetovne gospodarske konference in je naglašal, da bo imela ustanovitev evropske zveze v okviru Društva narodov blagodejne posledice za mir in za gospodarstvo. Romunski delegat Mironescu je naznanil, da je Romunija pristopila k obvezni jurisdikciji mednarodnega sodišča. Poljski delegat Zaleski je dejal, da je potrebna racionalizacija produkcije na temelju mednarodnega načrta. Perzijski delegat Khan Ala je izrazil svoje simpatije za načrt evropske federacije in omenil, da trpi ves svet na hudi gospodarski krizi. Kolumbijski delegat Lopez je izjavil, da želi latinska Amerika pomagati evropskim narodom pri gospodarskem sodelovanju. Bolgarski delegat Burav je izrazil mnenje, da je sedaj glavni problem organizacija mira. Edino sredstvo proti vojni je odstranitev vzrokov in konfliktov. Zato je vprašanje varstva manjšin zelo važno. Govornik je končno dejal, da Bolgarija simpatizira z idejo evropske zveze.

Po govoru bolgarskega zastopnika, je bila splošna debata, ki je pričela 11. septembra, zaključena. Nato je skupščina soglasno odobrila resolucijo, ki jo je v imenu 47 evropskih in neevropskih držav predložila francoska delegacija. Resolucija predlaga ustanovitev posebne komisije Društva narodov, ki naj nadaljuje proučevanje ustanovitve evropske zveze. Člani te komisije bodo vse evropske države, članice Društva narodov. Države nečlanice in izvenevropske države bodo lahko sodelovale pri delu te komisije.

Panevropski načrt se bo proučeval

London, 17. sept. AA. Na današnji seji Društva narodov je bila soglasno odobrena resolucija, ki predvideva imenovanje posebne evropske komisije, ki bo proučila načrt evropske federacije. Resolucija se glasi:

Sodelovanje francoskega in nemškega kapitala?

Pariz, 17. sept. as. K govoru nemškega zun. ministra Curtiusa v Zenevi objavlja tukajšnji »Eho de Paris«, da je govorniku uspelo, da je razpršil skrbi, ki so nastale v Franciji in drugod zaradi izida nemških volitev. Po teh volitvah je prišlo kot nujna reakcija do ožjega gospodarskega sodelovanja med Francijo in Nemčijo, ki se je pokazalo zlasti na finančnem in valutnem polju. Solidarnost je pokazala lepe uspehe. Tako Nemška državna banka, kakor tudi Bank of England in Banque de France, so na valutnem trgu energično intervenirale v zaščito marke, kateri je pretil padec. Nemške volitve so rodile solidarnost med bor-

zami kot protiaukcijo proti strankam socialne revolucije. Beg kapitala se je po nemških volitvah povečal. Na pariški borzi se je opazilo, da so se povečali nakupi francoskih efektov po Nemcih. V govoru nemškega zun. ministra je najti tudi namigovanje o nemško-francoskem sodelovanju na gospodarskem polju. Sklicana bo konferenca, na kateri bodo sodelovali Tardieu, Renaud in Martin. Treba bo regulirati dosedanje nesorazmerje na kapitalnem trgu, ko vlada na eni strani obilica denarja, na drugi strani pa veliko pomanjkanje kapitala. Ta konferenca bo dala smernice za nemško politiko nakupa in prodaje zlata.

Nadalje je skupščina izvolila za stalne članice sveta Društva narodov: Guatemala, Norveško, Irsko in Portugaleko.

Namesto odstopivšega ameriškega sodnika pri mednarodnem razsodišču v Haagu je bil izvoljen s 30 od 47 oddanih glasov bivši državni tajnik Kellogg.

Razorožilveno vprašanje

Zeneva, 17. sept. AA. Zaradi angleško-francoskega spora je razorožilveni odbor skupščine Društva narodov, ki ima revidirati načrt konvencije za finančno pomoč napadeni državi, popolnoma ustavil svoja posvetovanja. Francoski zastopnik je nenavadno odločno branil francosko tezo in naglašal, da sta vprašanja varnosti in sankcij tesno zvezani. Angleški delegat je na drugi strani poudarjal, da je predlagana konvencija nezadostna in zahteval, naj se načrt konvencije spremeni v svečano opozorilo vsem bojevitim narodom. Končno je bila seja odgodena do četrka, da morejo delegacije dogotoviti nove predloge.

zami kot protiaukcijo proti strankam socialne revolucije. Beg kapitala se je po nemških volitvah povečal. Na pariški borzi se je opazilo, da so se povečali nakupi francoskih efektov po Nemcih. V govoru nemškega zun. ministra je najti tudi namigovanje o nemško-francoskem sodelovanju na gospodarskem polju. Sklicana bo konferenca, na kateri bodo sodelovali Tardieu, Renaud in Martin. Treba bo regulirati dosedanje nesorazmerje na kapitalnem trgu, ko vlada na eni strani obilica denarja, na drugi strani pa veliko pomanjkanje kapitala. Ta konferenca bo dala smernice za nemško politiko nakupa in prodaje zlata.

Po tržaških justifikacijah...

Angleški glas o tržaških dogodkih

London, 17. sept. Znana revija »Standard Referee« piše o dogodkih v Italiji iz peresa svojega rimskega diplomatskega dopisnika sledeče: Tržaško streljanje se zelo čuti med Hrvatimi in Slovenci. Jugoslovanske oblasti se trudijo, da preprečijo vsako protitalijansko demonstracijo. Kakor izvemo iz zaupnega vira neke osebnosti, ki stoji v zvezi z mednarodno politiko, bo Italija gledala, da na diplomatski način izkoristi obstoječo situacijo na škodo Jugoslavije. Fašistični tisk je dobil nalogo od vlade v Rimu, da vodi kampanjo proti Jugoslaviji. Jugoslovanski emigranti so poslali apel Evropi, izjavljajoč, da je jugoslovanska manjšina izpostavljena brutalnemu postopanju fašistovskih oblasti v Italiji. Neka neutralna osebnost, ki je bila prisotna v Trstu za časa sodbe, nas je obvestila, da je normalna živahnost, ki je vladala v Trstu pred nekaj leti, popolnoma zastala. V pristanišču je zelo malo trgovskih ladij, pač pa je polno italijanskega vojnega brodogradnje, med katerimi se nahaja ena križarka, ena izvidniška flotilja, 8 rušilcev in dva hidroavijona.

Čehoslovaški bojkot Italiji

Praga, 17. sept. as. Dr. Beneš blizu stojiče »Česke Slovo« poroča danes, da se je sestavljal odbor, ki bo organiziral bojkot proti Italiji kot odgovor na tržaško obsodbo. Bilo je več razgovorov političnih, narodnih in gospodarskih funkcionarjev, v katerih se je sklenilo proglasiti na čisto nepolitični podlagi organiziran bojkot, pred vsem italijanskega blaga. Pozvalo se bo prebivalstvo, naj opusti potovanja v

Močna roka v Indiji

Delhi, 17. sept. AA. Občinski odbor, okrajni kongres in urad za zbiranje prostovoljcev za propagando civilne neposlušnosti so bili proglašeni za protipostavne in razpuščeni. Vsi nastavljeni uradi za zbiranje prostovoljcev, 150 po številu, so bili aretirani.

Priznanje novih vlad v južni Ameriki

Washington, 17. sept. AA. Državni podtajnik Stimson je naročil diplomatskim predstavnikom Zvezjenih držav severne Amerike v republikah Peru, Boliviji in Argentini, da vstopajo z omenjenimi državami normalne diplomatske odnose. Tudi večina drugih velesil je priznala nove vlade.

Kralj Zogu hudo bolan

Dubrovnik, 17. sept. p. Potniki, ki prihajajo iz Albanije, poročajo, da postaja bolezen kralja Zogua, ki bolega na jetiki, vedno hujša. Albanci so radi tega zelo vznemirjeni in vidijo, da je Italija radi tega pospešila svoje meje opreznosti, ker prihaja v zadnjem času v Albanijo veliko število italijanskih oficirjev in podoficirjev, ki so zavzeli ne samo vsa mesta v vojski, temveč tudi v državni upravi z razlogom, da Albanci nimajo kvalificiranih moči. V poslednjih treh mesecih je prišlo v Albanijo preko 1000 italijanskih oficirjev in podoficirjev.

Darilo princa Tomislava

Belgrad, 17. sept. m. Nj. Vel. kralj je blagovolil odrediti, da se izplača iz njegove blagajne znesek 2000 Din humanitarnim društvom kraljevine Jugoslavije kot prilog Nj. Vis. princa Tomislava, ki je pokrovitelj omenjenih društev. S tem činom je Nj. Vis. princ Tomislav postal prvi dobrotnik zveze humanitarnih društev.

Ravnatelj mednarodne banke v Belgradu

Belgrad, 17. sept. AA. Generalni ravnatelj banke za mednarodna plačila P. Quesnay je imel večerj konferenco s predsedništvom Narodne banke. Konferenca je trajala od 15 do 19. Na njej so govorili o sodelovanju naše emisije ustanove z banko za mednarodna plačila, kakor tudi o ostalih vprašanjih, ki so na programu dela banke in v interesu naše države. Zvečer je bil Quesnay gost na prijateljski večerji pri generalnem guvernerju Narodne banke g. Bajloniju. Ob tej priliki je gostitelj seznanil g. Quesnaya z ministroma g. dr. Stankom Švriljugo in Boškom Jeftićem. Danes je posetil g. Quesnay finančnega ministra dr. Švriljugo, ministra dvora Jeftića in zastopnika ministra zunanjih zadev g. Kosto Kumanudija.

Belgrajske vesti

Belgrad, 17. sept. Za predmetnega učitelja na dvorazredni trgovski Doli v Požarevcu je imenovan g. Srećko Jordan, dosedanj predmetni učitelj na trgovski akademiji v Mariboru.

Belgrad, 17. sept. m. Danes se je vršila v palači Glavne zadruge zveze redna seja Zadrugnih zvez, kateri je prisostvoval tudi minister za šume in rude g. dr. Korošec.

Belgrad, 17. sept. m. Dubrovaška paroplovna družba je kupila prekooceanski pralik »Douge«, ki je bil zgrajen leta 1910. in ima 7200 ton nosilnosti in stane 16.250 funtov sterlingov. Družba bo prevzela ladjo v četrtlet. Najprej bo potovala v Južno Ameriko, na povratku pa bo krčena.

Belgrad, 17. sept. m. V torek se je začela v prosvetnem ministruvstvu komisija za izdelavo trg. zakona. V komisiji so gg. vseučiliški prof. dr. Škerlj iz Ljubljane, prof. prava na subotički pravni fakulteti dr. Čeda Marković in dr. Štefanović, odvetnik v Zagrebu.

Vpisovanje v abiturijenski tečaj

Belgrad, 17. sept. m. Vpisovanje dijakov v abiturijenski tečaj belgrajske trgovske zbornice se bo vršilo v dneh 25., 26. in 27. dopoldne v državni trgovski akademiji. V ta tečaj se morejo vpisati samo oni, ki so napravili višji tečajni izpit na gimnaziji ali realki. Vpisati se morejo moški in ženske. Za vpis je potrebno maturitetno izpisečevalo in vplačilo 1000 Din šolnine, v začetku marca pa še nadaljnjih 500 Din. Predavanja se prične s prvim oktobrom.

Hmelj

Praga, 17. sept. as. Nakup prvovrstnega hmelja je bil tudi danes zelo živahen. Posebno mnogo blaga se je prodalo inozemskim pivovarjem in trgovcem. Cene znašajo za hmelj iz Zataca od 350 do 550 Kč.

Sodba strahovalcev

(Glej poročilo na 3. strani.)

Državni tožilec dr. Dellacher je v svojem obširnem in osrč stiliziranem govoru znova temeljito prerečeval krivdo vsakega posameznika. Predlagal je za njih velikopotezna in drzna zločina dejanja najstrožje kazen.

Zagovor dr. Adlešića

se je odlikoval po svoji bogati idejnosti in socialno-psihološki globini. Naj navedem samo nekaj glavnih misli iz njegovega obširnega obrambnega govora.

»Stojimo v težki dobi socialne krize, v težki dobi brezposelnosti in pomanjkanja zasluzka. Ni prav da gledamo na te fante s takimi očmi in v takih barvah, v kakršnih jih opisuje obtožnica. V mnogih momentih sem našel v njih gotove znake mladostne romantike, ki v znatni meri opravičuje njih moralno šibkost. Ne težka obsodba — sočutje je bolj pravilen izraz za njihovo mladostno lahkomišelnost. Priznanje obtožencev je za mene garancija, da še niso tako propali. Ta proces ima svoj izvor predvsem v današnji socialni bedi.«

Prišel je nato na zagovor svojega varovanca — prvega obtoženca Antona Zrneca. Nanizal je v njegovo razbremenitev več tehničnih in učinkovitih razlogov. Tako je predvsem naglašal, da si je Zrnek Anton skušal najprej s poštenim delom služiti kruh. »Sodimo ga kot človeka in ne kot zločinca. Ali je res tako težak zločin v človeški družbi, če človek, ki dela in zasluzka ne najde, seže po tujem kruhu. Nimamo opraviti danes s kakimi propalimi zločinci, marveč z moralno šibkimi fanti.«

Sledil so govori dr. Ahačiča, ki je zagovarjal Bahčiča in Hlebsa, dr. Šviglija, ki je zagovarjal Šušteršiča Franca in Šušteršiča Jerneja, dr. Andrejčiča, ki je zagovarjal Viktorja Jerriho, dr. Lenarčiča, ki je zagovarjal Maksa Anžiča in Bizjaka ter dr. Stareta, ki je zagovarjal Zrneca Franca.

Razprava je bila nato zaključena in se je sodni senat umaknil na posvetovanje, ki je trajalo debelo uro.

Medtem so razni senzacija željni radovedneži, ki so proti večeru do zadnjega kotička napolnili porotno dvorano, glasno in na različne načine kritizirali govore »agovornikov in obnašanje obtožencev ter s rabeljskim smehom in dovipnimi opaskami dajali duška svojemu škodoželjnemu veselju in nestrpnemu pričakanju obsodbe...

Sodba

Ob mrtvaški tišini je predsednik senata ob četrti na 10 ponoči razglasil sodbo na temelju katere so vsi obtoženci spoznani krivim in se obsodijo:

Anton Zrnek na 14 let težke ječe, Ivan Bahčič na 10 let težke ječe, Franc Šušteršič na 7 let težke ječe in ostali radi deležnosti tatvine: Viktor Jeriha na 6 mesecev težke ječe, Albin Hlebs na 42 dni strogega zapore in 300 Din denarne kazni, Franc Zrnek na 300 Din kazni ali 6 dni zapore, katero kazen pa je Zrnek Franc s preiskovalnim zaporom že prestal, dalje Bizjak Emil na 20 dni zapore in 60 Din denarne kazni, Martin Gostinčar na 3 mesece strogega zapore in 600 Din denarne kazni in na izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo 1 leta ter slednji Jernej Šušteršič na 10 dni strogega zapore. Vsi se poleg tega obsodijo tudi na izdubo častnih pravic in v plačilo odškodnine zasebnim udeležencem. V kazen se jim šteje dosedanje preiskovalni zapor.

Glavni organizator in duševni vodja te družbe, Zrnek Anton, je kazen sprejel z nasmehom, ki pa je bil vse prej kot prišten in iskren; za njegovo bedno krinžo se je skrivala brezumna, spadena bolest...

Italija vodi madjarsko politiko

Budimpešta, 17. sept. AA. Italijanski opolnomočeni ministri Guariglia je te dni bival v Budimpešti. Včeraj je posetil predsednika vlade grofa Bethlena.

Ferdinand odpoval v Bolgarijo

Bukarešta, 17. sept. Snoči se je razširila vest, da je odpoval bolgarski kralj Ferdinand v spremstvu slugo in tajnika proti bolgarski meji. Govori se, da je bolgarska vlada dopustila kralju povratek pod pogojem, da se ne bo bavil s politiko in da ne bo od Bolgarske ničesar zahteval.

Posojila za Spanijo, Bolgarijo in Romunijo

Pariz, 17. sept. AA. Gospodarska in finančna agencija poroča iz Zeneve, da je švedski vžigaleni kralj Kreutzer po daljši konferenci s generalnim ravnateljem banke za mednarodna plačila pristal na to, da sodeluje pri posojilih za Spanijo, Bolgarijo in Romunijo, ki naj bi se uporabljala za gospodarsko in finančno obnovo teh držav. Posojila bi upravljala in bi zanje jamčila banka za mednarodna plačila.

Nemske vojaške vaje

Berlin, 17. sept. AA. Lelošnjim vojaškim vajam v južni Nemčiji bo prisostvovalo nad 30 inozemskih častnikov kot opazovalcev. Vaj se udeležijo tudi predsednik Hindenburg. Nastopilo bo 22.000 vojakov z minonosi in drugim orožjem. Belgijci in francoski vojaški ataše bosta odsotna, ker nista ti državi povabili nemških zastopnikov na njihove vojaške vaje.